

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1938

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α. Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»
46 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 46
ΑΘΗΝΑΙ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

τὸ εἶναι τὸ μόνο σημεῖο, ὅπου ὁ ἐπικριτὴς μας μπαίνει στὶς οὐσίες, ὅπου τὰ χάνει ἀμέσως κι' ἀρχίζει νὰ πέφτει ἀπὸ βυθὸ σὲ βυθὸ παρερμηνειῶν, ἢ καλλίτερα ἀκατανοησιῶν. Ὑστερα ἐμεῖς ἀναλύσαμε ὁλόκληρο τὸν «Πόρφυρα», καὶ ὄχι ἓνα στίχο, κι' αὐτὸν κομματιασμένο. Ἄν ὁ Πολίτης θέλει νὰ μᾶς ἐπικρίνει, ἄς πάρει ὅλα τὰ ἄρθρα μας καὶ τὸ σύνολο τῆς ἐρμηνείας μας, καὶ ὄχι νὸ περιορίζεται σ' ἓνα στίχο. Ἄλλὰ μήπως κι' ἡ ἄλλη φράση του πὼς ὁ Τωμαδάκης - Βογιατζάκης μᾶς «ἀποστόμωσε ἐμᾶς τοὺς ἀκρότους ἐπιστημονικά», δὲν εἶναι συκοφαντικὴ δείχνοντας μαζί κι' ἄλλειψη ἐνημερότητας; Στὸν Τωμαδάκη - Βογιατζάκη ἀπαντήσαμε ὄχι μόνο μὲ ὁλόκληρο τρίσηλό ἀρθρο τῆς «Καθημερινῆς» (23 Σεπτ. 1935) σχετικῶς μὲ τὸν ἐπιμαχὸ στίχο: «Πρὶν πάψει ἢ μεγαλόψυχη πνοὴ χαροκοπιέται» πὺ δὲν μνημονεύει ὁ πάντοτε μὴ ἐνημερωμένος Πολίτης, ἀλλὰ καὶ στὸ φυλλάδιό μας «Ἐνας ἐκλεκτὸς τῆς Ἀκαδημίας» (σελ. 17 κέξ.). Ἄλλὰ φαίνεται πὼς ὁ Πολίτης θεωρεῖ «μύηση ἐπιστημονική» τὴ συκοφαντικὴ ἐπίκριση ἀνθρώπου, πὺ ὅσο κανεῖς ἄλλος ἐργάστηκε ἐπιστημονικά στὶς οὐσίες, στὴν ἐρμηνεία τοῦ Σολωμοῦ καὶ μόνο στὴν ἐρμηνεία καὶ τὴν κριτικὴ βιογραφία του κ' ὄχι σὲ μικροχαρακτ. «Παλαιογραφικὲς» καὶ «φωτοτυπικὲς» ἐκδόσεις.

Δὲν μπαίνω σ' ἄλλες λεπτομέρειες τοῦ ἄρθρου τοῦ Πολίτη, ὅπου ἐμφανίζεται ἐντελῶς ἀπαράσκευος, ἔστω καὶ γιὰ τὴ φωτοτυπικὴ ἐκδοσὴ τοῦ Σολωμοῦ, κατώτερος πολὺ καὶ τοῦ Τωμαδάκη. Περιμένω μιὰν ἀπάντηση, ὅποτε θὰ δείξουμε τί πραγματικῶς περιέχει ἢ μελέτη του καὶ πὼς ὅ,τι χαρακτηρίζει τίς νέες ἀναγνώσεις δὲν εἶναι πῦρά παραλλαγὴ τοῦ Πολυλά. Ὅσα τέλος ὑποστηρίζει γιὰ τὴν ὀρθογραφία καὶ τὴ γραφὴ τοῦ Σολωμοῦ, εἶναι ἐντελῶς ἐξωφρενικά. Αἴγες γνώσεις τῆς ἱστορίας τῆς Ἑπτανήσου θὰ τὸν ἐπειθάν γιὰ τὴν πλάνη του. Ἄλλ' αὐτὰ ἄλλοτε ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα.

Τελειώνοντας, ἀπαντῶ μὲ δυὸ λόγια καὶ στὸν Βουτιερίδη, πὺ ὑποστηρίζει πὼς ὁ Σολωμὸς ἔγραψε «χαροποιέται» ἢ «χαροπιέτε», λέξη σὺλοικη γιὰ τὴ σολωμικὴ καλαισθησία τῆς τρίτης περιόδου. Μπορεῖ νὰ μεταχειρίστηκε τὴ λέξη στὴν πρώτη του περίοδο, ἀλλ' εἶναι ἀδύνατο νὰ τὴ μεταχειρίστηκε τόσον ἀκαλαίσθητα στὴν τρίτη. Ὁ Σολωμὸς ἔγραψε ἀναμφοισβήτητα «χαροκοπιέται» ὅπως ἔχει ὁ Πολυλάς ἔγραψε, δηλαδή, ὅπως ἄκουσε τὸ μέσο αὐτὸ ῥῆμα στὴν Κέρκυρα καὶ στὴν Ζάκυνθο, ὅπου μέχρι σήμερα τὸ μεταχειρίζονται. Ἄς ρωτήσῃ ὅποιον θέλει Ἑπτανήσιο γιὰ νὰ τὸν πληροφορήσῃ πὼς ὁ τύπος «χαροκοπιῶ», «χαροκοπιέμαι» κι' ἀκόμη «χαροκοπιῶμαι» εἶναι ζωντανός, ζωντανώτατος τύπος τῆς σημερινῆς γλώσσας τῶν Κερκυραίων, κι' ὄχι ἀνύπαρκτος ὅπως λέει. Ὅσα γράφει ὁ Βουτιερίδης δείχνουν ἄγνοια τῆς σημερινῆς ζωντανῆς γλώσσας τῆς Ἑπτανήσου. Σχετικῶς ἄς ρωτήσῃ καὶ τὸν κοινὸ φίλο κ. Μουσοῦρη, γιὰ νὰ πεισθεῖ γιὰ τὰ πάρα πάνω.

Καὶ ὅμως τὴν ἀκαλαίσθητη αὐτὴ γραφὴ τὴν εἶθετεῖ, ἐντελῶς ἀβασάνιστα, κι' ὁ Δημαρᾶς, καθὼς κι' ὅσα γράφει ὁ Πολίτης γιὰ τὴν ὀρθο-

γραφία τοῦ Σολωμοῦ. Θᾶπρεπε νὰ πῶ κάτι. Ἄλλ' ἄς μὴ κάνω ἀκόμη ἓνα ἐχθρὸ μέσα σὲ τόσους ἄλλους. Τελευταῖα ξαναλέω τὰ ἐξῆς: Ἡ κριτικὴ ἐκδοσὴ ὁποιοῦδήποτε, καθὼς καὶ ἡ φωτοτυπικὴ τοῦ Πολίτη μὲ βάση τὰ χειρόγραφα, θὰ ἀποτελέσῃ σκάνδαλο γιὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ στὰ μάτια τῶν ξένων γελοιοποίησις. Ἀφήστε αὐτὰ τὰ χειρόγραφα, «τὰ μεθυσμένα πράγματα», καθὼς ἔλεγε ὁ Κονεμμένος, ἓνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους συνεχιστὰς τῆς σολωμικῆς παραδόσεως στὴν Κέρκυρα. «Μάταια πασχίζετε νὰ τὰ τακτοποιήσετε». Τὴ συμβολὴ τοῦ Κονεμμένου τὴν ὑποδεικνύω σ' ὅλους τοὺς ἀνίδεους παλαιούς καὶ νέους Σολωμομάστιγας τῆς Ἀθήνας.

ΦΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Γιὰ τὸ σολωμικὸ «χαροπιέτε»

Ἀγαπητὴ «Νέα Ἑστία»,

Σπάνια ὡς τώρα σὲ συζητήσεις γιὰ προβλήματα τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας γράφηκε κάτι τόσο ξεκαθαρισμένο καὶ ἀντικειμενικὸ, ὅπως τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Ἡλ. Π. Βουτιερίδη γιὰ τὸ «χαροπιέτε» τοῦ Σολωμοῦ, πὺ φιλοξένησες στὸ περασμένο σου φύλλο. Οἱ παραβολὲς μὲ τοὺς ἄλλους σολωμικοὺς στίχους καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ κ. Βουτιερίδη εἶναι τόσο πειστικά, πὺ ἐμένα τουλάχιστο δὲν μοῦ μένει καμιά ἀμφιβολία πὼς «χαροποιέται» καὶ ὄχι «χαροκοπιέται» ἤθελε νὰ γράφῃ ὁ ποιητὴς στὸ στίχο τοῦ «Πόρφυρα». Πρέπει θεορᾶ νὰ εὐχαριστήσουμε τὸν κ. Βουτιερίδη καὶ νὰ χαροῦμε πὺ εἶσι μὲ ἀπόλυτη σιγουριά ἀποκαθίσταται ἓνας στίχος τοῦ Σολωμοῦ λυποῦμαι μόνο πὺ παρασυρμένος ἀπὸ τὴ διόρθωσις τοῦ Πολυλά (καὶ ὁμολογῶ, ἀπὸ τὸν κάπως λόγιο τύπο τοῦ ῥήματος καὶ τὴ μετρικὴ ἀνάγκη νὰ διαβαστεῖ ἢ λέξη πεντασύλλαβη) ἐκφράστηκε, ὑποστηρίζοντας τὴ λανθασμένη ἄποψη, τόσο κατηγορηματικὰ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο.

Φιλικὰ

Α. Ν. ΠΟΛΙΤΗΣ

Ὁ Κανονισμὸς τοῦ «Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας»

Κύριε Διευθυντὰ τῆς «Νέας Ἑστίας»,

Ὁ Ἀντώνιος Χ. Χατζῆς, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μοῦ ἔκαμε τὴν τιμὴν ν' ἀσχοληθῇ καὶ γιὰ μένα εἰς τὴν Ἑπιστημονικὴν Ἐπετηρίδα τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν 2 (1938). Γράφει λοιπὸν ὁ καθηγητὴς εἰς τὴν σελ. 126, προκειμένου περὶ τῶν ἐντύπων Κανονισμῶν τῆς συντάξεως τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας, τὰ ἐξῆς: «Ἐν τῷ τοῦ 1930 Ὁργανισμῷ... ὅστις εἶναι ἔργον ἐμὸν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν γλωσσικὴν μορφήν (π.χ. οὐδαμοῦ ὑπύρχει ἢ κατάληξις -ον, ἀλλὰ μόνον -ουσι!) κτλ.» Καὶ εἰς τὴν ὑποσημείωσιν: «Μετὰ τὴν ἀποχώρησίν μου ἐκ τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ ὁ νέος διευθυντὴς τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ Ἀνθίμος Παπαδόπουλος